

आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत आदिम जमातीच्या कुटूंबाची आरोग्य तपासणी करणे व बाधित व्यक्तीस पुढील उपचाराकरीता शासकीय योजनेची मदत मिळवून देणे या योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांना मंजुरी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: आदिम २०२१/प्र.क्र.१८/का.१९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: १६/०३/२०२१

वाचा-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. No. ११०२२/१८/२०१२-NGO दिनांक १४.०२.२०१४
२. आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्रमांक पीटीजी २०१४/ प्र. क्र. २६/ का१९ दि. २४/०३/२०१४

प्रस्तावना -

केंद्र शासनाकडून दरवर्षी विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व आदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनांतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते. केंद्र शासनाने सन २०१३-१४ करीता आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत संदर्भाधिन पत्रान्वये रु. ९०.०० लक्ष इतका निधी आरोग्य या घटकासाठी मंजूर करून निधी वितरीत केला आहे.

२. आदिम जमाती समाज प्रामुख्याने डोंगराळ, अतिदुर्गम भागात वस्ती करून राहत असून आदिम जमातींमध्ये आजाराबाबत जागरूकता कमी प्रमाणात असल्याने आजारी पडल्यानंतर रोगाचे निदान उशिरा होते. पर्यायाने योग्य उपचार न मिळाल्याने आजार वाढतो किंवा आजार गंभीर रुप धारण करतो. त्यामुळे व्यक्तीचे मानसिक, शारीरिक नुकसानीसोबतच कधीकधी जिवित हानीदेखिल होते. त्यामुळे आदिम जमातीमध्ये आरोग्याबाबत जनजागृती करून त्यांचे संपुर्ण कुटूंबाचे तज्ञ डॉक्टरांमार्फत त्यांचे गावी / पाडयावर आरोग्य तपासणी करणे, तसेच गंभीर आजारी रुग्णांना पुढील औषधोपचाराकरिता अन्य शासकीय योजनांचा लाभ उपलब्ध करून देणे गरजेचे आहे. केंद्र शासनाने आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१३-१४ करीता रु. ९०.०० लक्ष इतका निधी आरोग्य या घटकाकरिता उपलब्ध करून दिला आहे. सदर निधी शासनाने संदर्भाधिन शासननिर्णयान्वये आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांना वितरीत करणेत आला आहे. तदनुषंगाने, आता “आदिम जमातीच्या कुटूंबाची आरोग्य तपासणी करणे व बाधित व्यक्तीस पुढील उपचाराकरीता शासकीय योजनेची मदत मिळवून देणे” ही योजना कार्यान्वित करणेकरिता मार्गदर्शक सुचनांना मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आदिम जमातीतील व्यक्तींचे तज्ञ डॉक्टरां मार्फत त्यांचे गावी / पाडयावर आरोग्य तपासणी करणे, तसेच गंभीर आजारी रुग्णांना पुढील औषधोपचाराकरिता अन्य शासकीय योजनांचा लाभ उपलब्ध करून देणे या हेतुने “आदिम जमातीच्या कुटूंबाची आरोग्य तपासणी करणे व बाधित व्यक्तीस

पुढील उपचाराकरीता शासकीय योजनेची मदत मिळवून देणे” या रु ९०.०० लक्ष किंमतीच्या योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांना सोबतच्या परिशिष्ट १ नुसार मंजूरी प्रदान करणेत येत आहे.

२. सदर मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत अंमलबजावणी यंत्रणेमार्फत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०३१६१२०१२८२३२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वि. वाजे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. सचिव,आदिवासी विकास,मंत्रालय,मुंबई
४. आयुक्त,आदिवासी विकास,महाराष्ट्र राज्य,नाशिक.
५. सर्व सहसचिव/उपसचिव ,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.
६. अपर आयुक्त ,आदिवासी विकास,ठाणे, अमरावती, नागपुर.
७. जिल्हा आरोग्य अधिकारी, रायगड, यवतमाळ, गडचिरोली.
८. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यालय, पेण, पांढरकवडा, भामरागड .
९. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१३-१४ मध्ये मंजूर योजना

१	योजनेचे नांव	<ul style="list-style-type: none"> “आदिम जमातीच्या कुटूंबाची आरोग्य तपासणी करणे व बाधित व्यक्तीस पुढील उपचाराकरीता शासकीय योजनेची मदत मिळवून देणे”
२	हेतू/उद्देश	<ul style="list-style-type: none"> आदिम जमातीच्या कुटूंबाची आरोग्य तपासणी करणे व बाधित व्यक्तीस पुढील औषधोपचाराकरीता अन्य शासकीय योजनांचा लाभ उपलब्ध करून त्यांचे जीवीताचे रक्षण करणे.
३	मंजूर निधी	<ul style="list-style-type: none"> आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१३-१४ मध्ये मंजूर रु. ९०.०० लक्ष.
४	कालावधी	<ul style="list-style-type: none"> १ वर्ष
५	लाभार्थी / युनिट संख्या	<ul style="list-style-type: none"> आदिम जमातीचे प्राबल्य असलेल्या पेण, पांढरकवडा, व भामरागड प्रकल्प कार्यालयांकरीता संबंधित अपर आयुक्त स्तरावरील संनियंत्रण समिती लाभार्थी संख्या निश्चित करेल.
६	खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक	<ul style="list-style-type: none"> एकुण प्राप्त निधीचे वितरण खालीलप्रमाणे करणेत येईल. <ul style="list-style-type: none"> अपर आयुक्त, आ. वि. ठाणे- रु.३०.०० लक्ष अपर आयुक्त, आ.वि.नागपुर- रु.३०.०० लक्ष अपर आयुक्त, आ.वि.अमरावती- रु.३०.०० लक्ष एकुण ९०.०० .रु -लक्ष खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक अपर आयुक्त स्तरावरील अं संनियंत्रण समिती ठरवेल.
७	अंमलबजावणी अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> संबंधित प्रकल्प कार्यालय व निवड करणेत आलेली संस्था/डॉक्टर
८	नियंत्रक अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास.
९	निधी वितरण कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> निधी वितरण कार्यपद्धती संनियंत्रण समिती ठरवेल.
१०	राबविण्याची कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> उपरोक्त नमुद तीन अपर आयुक्त कार्यालय स्तरावर योजनेची कार्यपद्धती निश्चित करणे व अंमलबजावणीचे संनियंत्रण करण्यासाठी अपर आयुक्त निहाय खालीलप्रमाणे तीन संनियंत्रण समितींची रचना करणेत येईल. <ul style="list-style-type: none"> संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास - अध्यक्ष संबंधित प्रकल्प अधिकारी, -सदस्य संबंधित जिल्हा आरोग्य अधिकारी - सदस्य सहायक प्रकल्प अधिकारी - सदस्य सचिव सदर समिती योजनेच्या अनुषंगाने निर्णय घेणारी सर्वोच्च समिती असेल. आदिम जमातीच्या व्यक्तींच्या आरोग्य तपासणीकरीता

		<p>संस्थेची/ डॉक्टरांची निवड करणे, आरोग्य तपासणीची कार्यपद्धती ठरविणे हे समितीचे मुख्य कार्य असेल.</p> <ul style="list-style-type: none"> आरोग्य तपासणीत समाविष्ट करणेत येणा-या आजारांकरीता चाचण्यांची तज्ञांकडून यादी निश्चित करून त्याच्या अंमलबजावणीकरीता संस्थेची /डॉक्टरांची निवड प्रचलित शासकीय धोरणानुसार करणेत यावी. आजारांच्या चाचणीच्या यादीमध्ये प्रदेशनिष्ठ आजारांचा समावेश असेल याची समितीने खात्री करावी . जास्तीत जास्त लोकांना लाभ देण्याकरीता गावात चेकअप कॅम्प घेण्यापूर्वी किमान १५ दिवस अगोदर त्यांचा दिनांक, स्थळ, वेळ जाहिर करणेत यावा. गावात आरोग्य शिबीर आयोजित करण्यापूर्वी अंगणवाडी सेविका, आशा वर्कर व ग्रामसेवक यांना या कॅम्पबाबत माहिती देऊन त्यांच्यामार्फत जनजागृती करावी. बाधित व्यक्तींचे श्रेणीनिहाय वर्गीकरण करून निदर्शनास आलेल्या गंभीर आजारी व्यक्तीची पुढील उपचाराकरीता संदर्भसेवा रुग्णालयास शिफारस करणेत यावी व त्यास मुख्यमंत्री सहाय्यता निधी, महात्मा फुले जन आरोग्य योजना यासारख्या शासकीय योजनेतून मदत उपलब्ध करून देणेत यावी. आरोग्य तपासणी शिबीरामध्ये तपासणी करणेत आलेल्या व्यक्तींचे आरोग्यविषयक रेकॉर्ड प्रकल्प कार्यालय तसेच अंमलबजावणी करणारी संस्था यांनी जतन करावे. तसेच संदर्भसेवा रुग्णालयास शिफारस करणेत आलेल्या व्यक्ती, त्यांना मिळालेली शासकीय योजनेचे लाभ इत्यादीबाबत प्रकल्प कार्यालय स्तरावर वेगळ्याने रेकॉर्ड जतन करणेत यावे. योजनेच्या अंमलबजावणी मध्ये काही अडचणी निर्माण झाल्यास योजना अंमलबजावणीच्या कार्यपद्धतीत बदल करण्याचा अधिकार संनियंत्रण समितीस राहिल. तथापि, काही धोरणात्मक बाब उद्भवल्यास शासनाचे मार्गदर्शन घेण्यात यावे.
११	मुल्यमापन व संनियंत्रण	<ul style="list-style-type: none"> मुल्यमापन व संनियंत्रणाची कार्यपद्धती अपर आयुक्त स्तरावरील संनियंत्रण समिती ठरवेल.
१२	फलनिष्पत्ती	<ul style="list-style-type: none"> आदिम जमातीच्या कुटूंबाची प्राथमिक स्तरावरच आरोग्य तपासणी होईल. पर्यायाने रोगांचे लवकर निदान होईल व गंभीर बाधित व्यक्तीस पुढील औषधोपचाराकरिता अन्य शासकीय योजनांचा लाभ उपलब्ध करून देणेत येईल. तसेच तपासणी झालेल्या व्यक्तींचे आरोग्यविषयक सर्व रेकॉर्ड जतन करणेत येईल.